

Innst. S. nr. 39

(2008–2009)

Innstilling til Stortinget fra næringskomiteen

Dokument nr. 8:120 (2007–2008)

Innstilling fra næringskomiteen om representantfor- slag fra stortingsrepresentantene Torbjørn Hansen, Ivar Kristiansen og Elisabeth Aspaker om å bedre kvotefleksibiliteten for havfiskeflåten

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Den såkalte slumpfiskeordningen er regulert av forskrift om strukturkvoteordning mv. for havfiskeflåten av 4. mars 2005 nr. 193. Forskriften er hjemlet i lov om saltvannsfiske mv. § 5 a om spesielle kvoteordninger. Slumpfiskeordningen er nærmere regulert i forskriftens § 15.

Ordnningen går ut på at etter 1. oktober kan inntil 20 prosent av kvotene av de fiskeslag som er omfattet av ordningen og som er tildelt for fiske med et fartøy som er omfattet av ordningen, tillates fisket med et annet fartøy som er omfattet av forskriften og som tilhører samme rederi, samarbeidende eller sammen-sluttede rederi eller enbåtsrederi som inngår en bin-dende treårskontrakt om samarbeid.

Det er et vilkår i forskriftens § 15 annet ledd, om at fartøyet eller fartøyene som ikke skal nyttes i fiske etter vedkommende fiskeslag, må tas ut av alt fiske under norsk og utenlandsk flagg for resten av vedkommende år. For fartøy i industritrålgruppen, jf. forskriftens § 1 bokstav f, er kravet at fartøyet eller fartøyene tas ut av alt fiske under norsk og utenlandsk flagg mens fiske etter første ledd pågår.

Slumpfiskeordningen bør vurderes styrket på flere måter. For eksempel kan prosentandelen av kvotene som kan overføres, heves fra 20 prosent. Videre kan startdatoen for slumpfiskeordningen flyttes eller differensieres. Ordnningen kan også styrkes

ved at det avgivende fartøy kan fortsette å fiske regu-lerede kvoter som er gjenstående, slik at fartøyet som avgir kvoter ikke må ligge stille resten av året slik dagens ordning krever.

Følgende forslag fremmes i dokumentet:

"Stortinget ber Regjeringen om å bedre slumpfis-keordningen i havfiskeflåten slik at det blir mulig å fiske mer miljøvennlig og at de tildelte kvotene kan utnyttes bedre og mer effektivt."

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbei-derpartiet, Gunvor Eldegard, Sigrun Eng, Steinar Gullvåg, Sigvald Oppe-bøen Hansen og Arne L. Haugen, fra Fremskrittspartiet, Hans Frode Kiel-land Asmyhr, Kåre Fostervold og Øyvind Korsberg, fra Høyre, Torbjørn Hansen og Elisabeth Røbekk Nørve, fra Sosialistisk Venstreparti, Inge Ryan, fra Kristelig Folkeparti, Ingebrigt S. Sørfohn, fra Senterpartiet, lederen Ola Borten Moe, og fra Venstre, Leif Helge Kongshaug, viser til brev fra Fiskeri- og kystde-partementet av 19. juni 2008 og 22. oktober 2008 og Kongelig resolusjon av 17. oktober 2008 (vedlagt), der departementet orienterer om endringer i den såkalte "slumpfiskordningen". Endringene er i tråd med intensjonene i Dokument nr. 8:120 (2007–2008) fra stortingsrepresentantene Torbjørn Hansen, Ivar Kristiansen og Elisabeth Aspaker.

Komiteen peker på betydningen av at regule-rings- og strukturkvoteordningene bidrar til et effek-tivt, rasjonelt og mest mulig miljøvennlig fiske og er derfor enig i de endringene som nå gjøres for å bedre kvotefleksibiliteten i havfiskeflåten.

Komiteen har merket seg at kravet om at enbåtsrederi må inngå tre års kontrakt om samarbeid for å kunne utnytte slumpfiskordningen nå er fjernet, og at enbåtsrederi gis adgang til å samarbeide med flerbåtsrederi og omvendt.

Videre har komiteen merket seg at fartøy som overfører kvote til et annet fartøy, ikke lenger må tas ut av annet fiske. Skjæringsdatoen for slumpfiskordningen er også fjernet, med unntak for kvoter av torsk, der datoen 1. oktober fortsatt skal gjelde.

Etter forslag fra Norges Fiskarlag er det innført krav om at det fartøy som avgir kvote, må ha fisket minst halvparten av kvoten, før det fartøy som mottar kvoten kan starte slumpfisket. Hensikten med denne begrensningen er å hindre at fartøy som ikke har til hensikt å delta i det aktuelle fisket, likevel kan selge 20 prosent av kvoten. Komiteen er enig i dette.

Komiteen har også merket seg at fiskeriministeren i brev av 22. oktober 2008 vurderer ytterligere tiltak for å bedre kvotefleksibiliteten, og at det i den forbindelse kan være aktuelt å endre kvoteåret og gjøre det mulig å overføre kvote fra et år til det neste ved etableringen av en kvotebank.

Komiteen ser at endringer i kvoteåret må ses i sammenheng med internasjonale fiskeriavtaler og at disse avklaringene nødvendigvis må ta noe tid. Komiteen forutsetter at Regjeringen kommer tilbake til dette spørsmålet på egnet vis.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til Representantforslag nr. 120 (2007–2008) fra 22. mai 2008 der det ble fremhevet at det i St.prp. nr. 1 (2007–2008) kapittel 4 (Fiskeri- og kystdepartementet) fremkom at det i de siste årene har vært en betydelig reduksjon av antall fiskeindustribedrifter, blant annet som følge av svak lønnsomhet. Disse medlemmer viser videre til at det ifølge Fiskebåtredernes Forbund sto ufisket fisk for minst 500 mill. kroner i 2005 bare når det gjaldt torsk, hyse og sei. Disse medlemmer vil understreke at økt fleksibilitet er viktig for å bidra til at kvotene utnyttes bedre, økt lønnsomhet, flere arbeidsplasser og mer skatteinntekter.

Disse medlemmer mener det er positivt at Fiskeri- og kystdepartementet i oktober 2008 foreslo å endre slumpfiskordningen. Det er et skritt på rett vei at kravet om at enbåtsrederi må inngå tre års kontrakt om samarbeid for å utnytte ordningen, bortfaller, at enbåtsrederi kan samarbeide med flerbåtsrederi og omvendt, at fartøy det overføres kvote fra ikke lenger må tas ut av annet fiske og at skjæringsdatoen fjernes, med unntak for kvoter av torsk hvor datoen 1. oktober opprettholdes.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti mener likevel det er nødvendig med ytterligere forbedringer i slumpfiskeordningen, for å oppnå bedre fleksibilitet. Disse medlemmer viser til at det i Kongelig resolusjon av 17. oktober 2008 (vedlagt) fremgår at Norges Fiskarlag, FHL, og Innovasjon Norge mener at skjæringsdatoen må fjernes også for torskekvoter. Det fremgår videre at Norges Fiskarlag, Fiskebåtredernes forbund og FHL foreslår at prosentsatsen økes fra 20 til 30 prosent. Disse medlemmer mener at dette kravet også burde vært oppfylt da Regjeringen endret slumpfiskeordningen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil også vise til at statsråden i brev av 22. oktober 2008 (vedlagt) vurderer å endre kvoteåret, og muligheter for kvotebank (mulighet til å overføre en mindre del av kvoten mellom kvoteårene). Disse medlemmer mener at Regjeringens egen pågående vurdering av å øke fleksibiliteten, sammenholdt med høringsuttalelsene fra næringsorganisasjonene, viser at det fremdeles er behov for å bedre slumpfiskeordningen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen om å ytterligere bedre slumpfiskeordningen i havfiskeflåten, blant annet ved at skjæringsdatoen fjernes også for torskekvoter og at prosentsatsen som kan avgis, økes til 30 prosent."

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, foreslår at Dokument nr. 8:120 (2007–2008) om å bedre kvotefleksibiliteten for havfiskeflåten vedlegges protokollen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre er klar over at endring i kvoteåret og etablering av kvotebank må ses i sammenheng med internasjonale fiskeriavtaler, og disse medlemmer forutsetter at Regjeringen så raskt som mulig vil informere Stortinget på egnet måte når utredningen foreligger.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti:

Stortinget ber Regjeringen om å ytterligere bedre slumpfiskeordningen i havfiskeflåten, blant annet ved at skjæringsdatoen fjernes også for torskekvoter og at prosentsatsen som kan avgis, økes til 30 prosent.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité, unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument nr. 8:120 (2007–2008) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Torbjørn Hansen, Ivar Kristiansen og Elisabeth Aspaker om å bedre kvotefleksibiliteten for havfiskeflåten – vedlegges protokollen.

Oslo, i næringskomiteen, den 13. november 2008

Ola Borten Moe

leder

Steinar Gullvåg

ordfører

Vedlegg 1

Brev fra Fiskeri- og kystdepartementet v/statsråden til næringskomiteen, datert 19. juni 2008

Dok. 8:120 (2007-2008) om å bedre kvotefleksibiliteten for havfiskeflåten

Jeg viser til næringskomiteens brev 10. juni 2008, angående et forslag fra stortingsrepresentantene Torbjørn Hansen, Ivar Kristiansen og Elisabeth Aspaker om å bedre kvotefleksibiliteten for havfiskeflåten.

Konkret er det foreslått endringer i nåværende slumpfiskeordning, som på noen vilkår gir adgang til at inntil 20 % av kvotene for ett fartøy av visse fiske­slag blir fisket med et annet fartøy som tilhører samme rederi eller såkalte samarbeidende eller sammensluttede rederi, etter 1. oktober det enkelte år.

Forslaget går i korthet ut på at gjeldende ordning utvides slik at den vil gjelde

- mer enn 20 % av kvotene
- at startdatoen flyttes frem, eventuelt differensieres
- at kvoteavgivende fartøy kan fortsette fiske på andre regulerte fiskeslag som de har kvote på

Forslaget er begrunnet med at det etter forslags­stillernes oppfatning vil gi fartøyeier større fleksibilitet mht kvoteutnyttelse, bedre lønnsomhet og det vil også kunne bidra til at større andel av kvotene fiskes opp. Dertil vil det kunne gi positiv effekt både for klima og miljø.

Jeg vil innledningsvis understreke at regjeringen er opptatt av at regulerings- og strukturordningene for fiskeflåten utformes på en måte som legger til rette for et mest mulig rasjonelt og miljøvennlig fiske. Det er nedsatt en arbeidsgruppe med representanter fra næring, forskning og forvaltning som hadde sitt første møte 12. mars i år, og hvor målet er å identifisere teknologiske, logistiske og forvaltningsmessige faktorer som kan bidra til reduserte klimagassutslipp fra fiskeflåten. Gruppen vil se på både små og større mulige endringer, som for eksempel mer energieffektive fartøy, nye energibærere, optimal marsjfart, bedre fangststrategi, mer miljøvennlig redskapsteknologi og tilpasset kystinfrastruktur. Gruppens arbeid vil være et utgangspunkt for vurdering av ulike tiltak som kan bidra til et mer miljøvennlig fiske.

Det må likevel fremheves at det vil være ulike syn på hvordan fiskeriene skal reguleres, hvilke begrensninger som er nødvendig ut fra ulike hensyn og hvilke hensyn som skal prioriteres når for eksempel fangstmulighetene skal fordeles og tildeles. Dette gjelder også når man skal vurdere ulike regulatoriske

grep ut fra hensyn til klima og økonomisk drift av fartøylene. Man må således ta i betraktning momenter som stabilitet i kvotefordelingen mellom grupper, de hensyn som kvotetakene i strukturordningene skal ivareta og kostnader knyttet til økt grad av omsettelighet av kvoter, når man vurderer på hvilken måte kvotesystemet skal ivareta de målsettinger som forslagsstillerne angir som begrunnelse for sitt forslag.

Forslaget fra de tre representantene innebærer blant annet at fartøyeier som etter en bestemt dato har igjen kvote som han velger ikke å fiske, gis en utvidet mulighet til å selge denne. Det gir fisker som har fisket opp sine kvoter, mulighet til å utvide sitt kvotegrunnlag ved kjøp av slike restkvoter eller slumper. En annen måte å sikre at gruppekvoter faktisk blir fisket, vil være gjennom refordeling fra fiskerimyndighetene i løpet av sesongens avslutning. Da vil tilgjengelig kvote i form av økt maksimalkvote, komme den til gode som faktisk fisker, og disse får kvoteøkningen gratis av myndighetene.

Dette nevnt for å vise at det kan være alternative måter å nå de samme målsettingene på, og disse alternativene bør vurderes før man velger en løsning.

Det kan også være grunn til å ta i betraktning hvorvidt ulike løsninger vil bidra til å konsentrere fisket om korte hovedsesonger, eller bidra til å spre fisket ut over året. Både i hvitfisksektoren og i pelagisk sektor kan det her være ulike og til dels motstridende hensyn som gjør seg gjeldende, hvor hensynet til sysselsetting i landindustrien og landindustriens evne til å betjene markedene over en størst mulig del av året, også er relevante hensyn som bør tas i betraktning.

Departementet har for øvrig også mottatt henvendelser fra ulike aktører med forslag til endringer i slumpfiskeordningen, som allerede legger til rette for en viss fleksibilitet mellom fartøylene i havfiskeflåten. Henvendelsene går først og fremst på ordningen for torsketrålerne, og særlig de fiskeindustri­eide flerbåtsrederiene i gruppen.

Vi arbeider med dette, men også når det gjelder denne ordningen vil det være ulike praktiske og prinsipielle hensyn som gjør seg gjeldende. Vi har derfor foreløpig ikke trukket noen konklusjoner.

Jeg vil derfor forsikre om at effektiviteten i kvotesystemet er spørsmål jeg er opptatt av, både i et klimaperspektiv og i et fartøy-økonomisk perspektiv. Det vil imidlertid være hensiktsmessig å vurdere ulike løsninger, uten at man binder seg til at større grad av omsettelighet av deler av et fartøys kvote, innad i en fartøygruppe, skal være den foretrukne løsningen.

Vedlegg 2**Kongelig resolusjon fra Fiskeri- og kystdepartementet v/statsråden, datert 17. oktober 2008****Forskrift om endring av forskrift av 4. mars 2005 om strukturvoteordning for havfiskeflåten****1. Innledning**

Fiskeri- og kystdepartementet sendte et forslag om endring av den såkalte slumpfiskeordningen på høring 18. september 2008.

Slumpfiskeordningen er en ordning som er etablert for å kunne drive et rasjonelt fiske av rester av kvoten. Man skal slippe å gå på siste tur for å ta en liten slump, og kan istedenfor la en annen båt ta denne. Slumpfiskeordningen er således en kostnadsbegrunnet ordning.

Dagens slumpfiskeordning for havfiskeflåten gir adgang til å overføre inntil 20 % av kvoten av de fleste fiskeslag til et annet fartøy tilhørende samme eier, etter 1. oktober. Enbåtsrederi kan nytte ordningen sammen med andre rederi, dersom det inngås en bindende treårs kontrakt om samarbeid. Det fartøyet som avgir restkvote, må tas ut av alt fiske under norsk og utenlandsk flagg resten av året, med unntak for fartøy i pelagisk trål-gruppen, som fortsatt kan fiske etter andre fiskeslag etter at det mottagende fartøyet har fisket "slumpen".

2. Nærmere om bakgrunnen for forslaget

Den gjeldende slumpfiskeordningen er regulert i forskrift av 4. mars 2005 om strukturvoteordning mv for havfiskeflåten § 15, som lyder slik:

Etter 1. oktober kan inntil 20 % av kvotene av de fiskeslag som er nevnt i § 3 og som er tildelt for fiske med et fartøy som tilhører en fartøygruppe nevnt i § 1, tillates fisket med et annet fartøy som er omfattet av forskriften og som tilhører samme rederi, samarbeidende eller sammensluttede rederi eller enbåtsrederi som inngår en bindende tre-års kontrakt om samarbeid.

Fartøyet eller fartøyene som ikke skal nyttes i fiske etter vedkommende fiskeslag, må tas ut av alt fiske under norsk og utenlandsk flagg for resten av vedkommende år. For fartøy i industritrålgruppen, jf § 1 bokstav f, er kravet at fartøyet eller fartøyene tas ut av alt fiske under norsk og utenlandsk flagg mens fiske etter første ledd pågår.

Fra næringens side har det vært fremholdt at ordningen må justeres slik at de tildelte kvotene kan utnyttes bedre og mer effektivt. Den sterke økningen i drivstoffprisen er en medvirkende årsak til dette. Problemene rundt utslipp av klimagasser setter også fokus på tiltak som kan redusere bunkersforbruket i fiske. Næringen har også ment at det stilles urimelige krav for at enbåtsrederier kan nytte ordningen.

Fiskeri- og kystdepartementet er av den oppfatning at den norske fiskeflåten i alminnelighet er robust nok til å tåle høy drivstoffpris. Man vil imidlertid kunne oppleve at enkelte fiskerier som allerede er lite lønnsomme, vil bli ulønnsomme, og kostnadsaspektet kan bli særlig merkbart i forhold til mindre restkvoter eller slumper av kvoter. Uforholdsmessige kostnader ved å fiske slumpene fører til at disse fiskes med tap eller man velger ikke å fiske restkvoter.

Fiskeri- og kystdepartementet foreslo derfor i høringsnotatet et enklere regelverk for å utnytte slumpfiskeordningen, slik at utøvelsen av fisket kan bli mer rasjonell og lønnsom. Departementet ønsket å legge til rette for at de tildelte kvotene kan utnyttes bedre og mer effektivt, samt at kostnadene for den enkelte fartøyeier reduseres ytterligere. Et mer rasjonelt fiske vil dessuten bidra til å redusere drivstoffbruket og derved utslipp av skadelige miljøgasser fra fiskeflåten.

Fiskeri- og kystdepartementets foreslo i høringsnotatet at

- kravet om at enbåtsrederier må inngå tre års kontrakt om samarbeid for å utnytte ordningen, faller bort
- enbåtsrederier kan samarbeide med flerbåtsrederier og omvendt
- fartøy det overføres kvote fra må ikke lenger tas ut av annet fiske
- skjæringsdatoen for når slumpfiskeordningen kan tas i bruk blir fjernet med unntak for kvoter av torsk

Det ble presisert at slumpfiskeordningen bare kan nyttes av fartøy som tilhører samme fartøygruppe, og størrelsen på slumpfiskekvoten ble forelått videreført.

Forslaget legger således opp til å avbøte de problemene som har blitt påpekt i forhold til gjeldende ordning, inntil fiskeflåten har fått gjennomført en permanent tilpasning til et høyere kostnadsnivå.

3. Høringsuttalelser

Det er mottatt 8 høringsuttalelser som i varierende grad har kommentert detaljene i høringsforslagene. I tillegg er det kommet inn uttalelse fra Det norske maskinistforbund.

Norsk Sjømannsforbund og Det norske maskinistforbund gir uttrykk for en viss skepsis til å videreføre slumpfiskeordningen. De øvrige høringsuttalelsene støtter videreføring og forenkling av ordningen.

gen. Enkelte høringsinstanser mener imidlertid at forslaget ikke innebærer en tilstrekkelig forenkling og forbedring av gjeldende slumpfiskeordning

Kravet om at enbåtsrederier må inngå tre års kontrakt om samarbeid for å utnytte ordningen faller bort. Enbåtsrederier kan samarbeide med flerbåtsrederi og omvendt.

Forslaget støttes av Norges Fiskarlag, Fiskeri- og havbruksnæringsens landsforening (FHL), Innovasjon Norge, Norsk nærings- og nytelsesmiddelarbeiderforbund (NNN), Sør-Norges Trålerlag, Finansnæringsens Hovedorganisasjon (FNH) og Sparebankforeningen.

Fartøy som det overføres kvote fra må ikke lenger tas ut av annet fiske.

Også dette forslaget støttes av ovennevnte høringsinstanser.

I forslaget ligger at det kvoteavgivende fartøy kan fortsette fisket på andre fiskeslag, men ikke det fiskeslag som er slumpet. NNN mener at kvoteavgivende fartøy må kunne fortsette å fiske også på det fiskeslaget det er avgitt kvote av.

Selv om kvoteavgivende fartøy ikke lenger skal kunne drive fiske på det fiskeslag som er slumpet, vil et fortsatt fiske på f eks sei eller hyse likevel medføre at det fiskes torsk som bifangst. Fiskeri- og kystdepartementet foreslo å løse denne bifangstproblematikken ved at kvotemottagende fartøy er ansvarlig for at kvoten ikke overfiskes. Norges Fiskarlag frykter at departementets forslag til løsning vil gjøre det vanskelig for enbåtsrederier å benytte ordningen, og foreslår en alternativ løsning basert på at fartøy som avgir kvote må ha fisket minst 50 % av kvoten før fartøyet kan overføre restkvote til annet fartøy. Det vil da være mulig å fortsette fisket etter andre fiskeslag med innblanding av det fiskeslaget som er slumpet som bifangst, og det vil være det enkelte fartøy som blir ansvarlig for å sikre at fartøyet kvote ikke blir overfisket. En slik regel om at det avgivende fartøyet må ha fisket minst 50 % av sin kvote, vil også hindre at fartøy som ikke har hatt til hensikt å delta i det aktuelle fisket kan slumpe en del av kvoten. Norsk Sjømannsforbund og Maskinistforbundet mener at departementets forslag vil kunne bidra til å redusere fiskernes inntekter, i tillegg til at det kan resultere i et utilsiktet overfiske av fartøykvoten.

SKJÆRINGSDATO

Norges Fiskarlag, FHL og Innovasjon Norge mener at skjæringsdatoen også må fjernes for torskekvoter. Dette begrunnes med at skjæringsdatoen ikke er nødvendig for å sikre torskeråstoff ut over høsten. Næringen sørger for dette av eget tiltak. FHL legger til at skjæringsdato for torsk antas å ville få størst betydning for industrieide trålere og at det for disse og deres eiere er viktig at de kan disponeres og styres slik at de samlede kvoter båtene har adgang til å fiske

blir tatt mest mulig rasjonelt. Sør-Norges Trålerlag, FNH og Sparebankforeningen er enige i departementets forslag. NNN mener skjæringsdatoen må være 1. september, mens Norsk Sjømannsforbund og Maskinistforbundet mener at det for torske- og seitrålflåten tidligst bør kunne overføres kvote etter 1. oktober.

SLUMPFISKEKVOTENS STØRRELSE

I dag kan 20 % av kvoten overføres gjennom slumpfiskeordningen. Norges Fiskarlag og FHL foreslår at denne prosentsetningen økes fra 20 % til 30 %. Sør-Norges Trålerlag mener at det i kolmuletrålfisket må kunne være mulig å ta 100 % av én annen båts kvote hvis det ikke er overregulering. Norsk Sjømannsforbund og Maskinistforbundet påpeker at 20 % av årskvoten i torskefiskeriene i dag utgjør en betydelig fiskemengde, langt mer enn da ordningen ble innført. Forbundene mener at beregningen av 20 % av årskvoten når det gjelder torske- og seitrålflåten skal foretas ut fra fartøyet grunnkvote, altså at man ikke kan "slumpe" 20 % av eventuelle strukturkvoter.

4. Fiskeri- og kystdepartementets vurdering

Fiskeri- og kystdepartementet legger vekt på at forslaget skal bidra til et mer effektivt og rasjonelt fiske som vil virke kostnadsbesparende og som vil føre til redusert drivstoffbruk og utslipp av klimagasser. Forslaget vil også bedre fleksibiliteten i kvotedisponeringen slik at flerbåtsrederier kan overføre slumper fra ett fiskeslag på enkelte båter og slumper fra andre fiskeslag på andre båter. En slik fordeling av restkvoter, vil også kunne føre til at større andeler torsk og hyse leveres av ferskfisktrålere ut over høsten.

Det finnes alternative måter å bedre lønnsomheten i "restkvotefiske" om høsten. Vanlig refordeling av kvotene, som innebærer at de fartøy som deltar mot slutten av en sesong får øket sine kvoter, er en slik mulighet. En slik refordeling vil være gratis, i motsetning til slumpfiskeordningen som innebærer økte kostnader for det kvotemottagende fartøy. Økt bruk av slumpfiskeordningen medfører også, slik Norsk Sjømannsforbund og Maskinistforbundet påpeker, økt grad av uforutsigbarhet i forhold til inntekt for mannskapene. Det er også grunn til å ta i betraktning at en slik forenkling av slumpfiskeordningen som her foreslått, vil innebære å innføre en større grad av omsettelighet for fiskekvoter.

Departementet er imidlertid kommet til at det for tiden er et behov for større fleksibilitet i slumpfiskeordningen, og uttalelsene fra høringsinstansene viser at disse i det alt vesentlige er enig i forslaget.

Flere av høringsinstansene gir også uttrykk for at det er og vil være et behov for fleksible ordninger som kan effektivisere fisket uavhengig av den lang-

siktige strukturtilpasningen. Det anføres at det ikke er nødvendig å begrense de foreslåtte endringene i tid til det er gjennomført en permanent tilpasning i fiskeflåten til et høyere kostnadsnivå. Departementet vil derfor bemerke at det ikke er foreslått noen solnedgangsklausul i de nye reglene. Departementet anser likevel endringene først og fremst som en midlertidig endring for å minske de akutte problemene havfiskeflåten står overfor nå.

BIFANGST

Departementet viste i høringsnotatet til at når kvoteavgivende fartøy skal kunne fortsette fiske på andre fiskeslag, kan dette føre til problemer i forhold til bifangst. Eksempelvis vil et fartøy som forsetter i fisket etter sei, etter å ha avgitt resten av torsk kvoten, kunne få torsk som bifangst. Den alminnelige regelen i reguleringsforskriften er at slik bifangst skal avregnes mot fartøyets kvote av torsk, og at fartøyeieren selv har ansvar for å disponere torsk kvoten slik at man har rom for slik bifangst. For å unngå at slumpfiskeordningen medfører overfiske av gruppekvoten, er det derfor nødvendig at bifangsten fortsatt avregnes mot fartøyets torsk kvote.

Det innebærer at fartøyets egen direktefangst av torsk, fartøyets bifangst av torsk i andre fiskerier og et annet fartøys fiske av torsk på grunnlag av overføring gjennom slumpfiskeordningen, samlet fortsatt må holdes innenfor den opprinnelig tildelte kvoten av torsk. Dersom fartøyet selv først har fisket 80 % av sin torsk kvote, et annet fartøy fisker 20 % gjennom slumpfiskeordningen og fartøyet selv samtidig får torsk som bifangst i andre fiskerier, må det derfor foretas en inndragning med hjemmel i saltvannsfiske loven av den torsken som går ut over 100 % av kvoten. Departementet kom til at den beste løsningen ville være at det fartøyet som tar i mot en "slumpkvote" er ansvarlig for at kvoten ikke blir overfisket og at inndragning i tilfelle skjer i forhold til dette fartøyet.

Norges Fiskarlag påpekte at en slik ordning vil gjøre det praktisk vanskeligere for enbåtsrederier å benytte seg av ordningen. Departementet ser at det kan være tilfelle og vil derfor ikke foreslå en slik spesialregel i bestemmelsen. Det betyr at hvert av fartøyene vil være ansvarlige for å holde sitt samlede fiske, inklusiv bifangst, innenfor den tildelte kvoten.

Departementet foreslår også å følge Fiskarlagets forslag om at fartøy som mottar en slump ikke kan starte fiske på denne før kvoteavgivende fartøy har fisket minimum 50 % av kvoten.

SKJÆRINGSDATO

Flere høringsinstanser mener at det er unødvendig å ha en skjæringsdato til 1. oktober for fiske på

slumper av torsk for å sikre råstofftilførsel om høsten. Restkvantumet av gruppekvoten for torsketrålgruppen viser at dette synes riktig, slik fisket har utviklet seg i år. Departementet anser det imidlertid som så viktig at råstofftilførselen om høsten er sikret, at denne datoen opprettholdes.

SLUMPFISKEKVOTEN STØRRELSE

Fiskeri- og kystdepartementet ønsker ikke å øke prosentsatsen for slumpfiskeordningen fra 20 % til 30 %, slik flere av høringsinstansene har foreslått. Slumpfiskeordningen er en ordning som legger til rette for fiske på slumper, som ikke ville bli fisket på grunn av manglende eller marginal lønnsomhet. Departementet er ikke enig i at nesten 1/3 av det enkelte fartøyets kvote kan betegnes som en slump.

Kvotetaket i strukturkvoteordningen gjelder ikke ved utnyttelse av slumpfiskeordningen. Det innebærer at også fartøy som er fullstrukturert kan motta kvote gjennom slumpfiskeordningen på vanlig måte.

Norsk Sjømannsforbund og Det norske Maskinistforbund påpeker at en slumpkvote på 20 % av et fartøy med maksimal strukturkvote, utgjør en ganske stor mengde fisk og representerer en vesentlig del av årslønnen til mannskapet på kvoteavgivende fartøy. Forbundene foreslår derfor at beregningsgrunnlaget for slumpfiskekvoten skal foretas av fartøyets grunnkvote for torsketrålere og seitrålere.

Slumpfiskeordningen har alltid vært praktisert slik at slumpen beregnes av fartøyets totale kvote innen det aktuelle fiskeri. Departementet ser Sjømannsforbundets og Maskinistforbundets poeng, men finner likevel ikke å forskriftsfeste et slikt vilkår. Ressurssituasjonen for torsk fisk er god nå, men kvotene varierer over tid.

Selv om det nå er adgang til strukturkvotesamarbeid mellom trålere med torsketrål- og seitrålkonsesjon, er det ikke aktuelt å åpne for et slumpfiskesamarbeid mellom fartøyene verken generelt eller i disse konsesjonsgruppene.

5. *Konsekvenser av forslaget*

Forslaget om å forenkle og forbedre slumpfiskeordningen vil medvirke til å effektivisere driften i havfiskeflåten, bedre lønnsomheten og flåtens styrke til å møte de miljømessige utfordringene. Det vil også kunne føre til at torsketrålflåten i større grad vil kunne utnytte de nasjonale kvotene av sei og hyse og legge til rette for økte landinger av fersk torsk og hyse som vil styrke landindustrien.

Forslaget vil innebære en større grad av omsettelighet for norske fiskekvoter.

Administrativ vil forslaget innebære forenklinger og mindre arbeid både for næringen og forvaltningen.

Fiskeri- og kystdepartementet

tilrår:

Forskrift om endring av forskrift av 4. mars 2005 nr. 193 om strukturkvoteordningen for havfiskeflåten § 15 fastsettes i samsvar med vedlagte forslag.

Forskrift om endring av forskrift av 4. mars 2005 nr. 193 om strukturkvoteordningen for havfiskeflåten.

Fastsatt ved kgl res av 17. oktober 2008 med hjemmel i lov av 3. juni 1985 nr. 40 om saltvannsfiske mv. § 5 a. Fremmet av Fiskeri- og kystdepartementet.

I

I forskrift 4. mars 2005 nr. 193 om strukturkvoteordning mv. for havfiskeflåten gjøres følgende endringer:

Endret § 15 skal lyde:

Fiskeridirektoratet kan gi tillatelse til at inntil 20 % av kvoten av det enkelte fiskeslag som er nevnt i § 3 og som er tildelt for fiske med et fartøy som tilhører en fartøygruppe nevnt i § 1, fiskes med et annet fartøy som tilhører samme fartøygruppe.

*Fartøyet eller fartøyene som avgir kvote må ha fisket minst 50 % av kvoten før kvotemottakende fartøy kan starte fiske i henhold til tillatelsen etter første ledd. *Fartøyet eller fartøyene som avgir kvote i henhold til tillatelsen etter første ledd kan ikke nyttes i vedkommende fiskeri for resten av året fra det tidspunkt det mottakende fartøyet starter fiske på den kvoten som er tildelt etter første ledd. Eierne av det fartøyet som tildeles kvoter etter første ledd, må gi melding til Fiskeridirektoratet når fiske på slik kvote starter. Fiske på slike kvoter av torsk kan ikke starte før 1. oktober.**

II

Ikraftsetting

Denne forskrift trer i kraft straks.

Vedlegg 3

Brev fra Fiskeri- og kystdepartementet v/statsråden til næringskomiteen, datert 22. oktober 2008

Representantforslag 8:120 (2007-2008) om å bedre kvotefleksibiliteten for havfiskeflåten

Jeg viser til Deres brev av 16. oktober 2008 hvor De stiller spørsmål om hvilke tiltak Fiskeri- og kystdepartementet har iverksatt for å følge opp de svarene jeg gav i brev av 19. juni i år til næringskomiteen om å bedre kvotefleksibiliteten for havfiskeflåten.

Regjeringen er opptatt av at regulerings- og strukturkvoteordningene for fiskeflåten legger til rette for et mest mulig effektivt, rasjonelt og miljøvennlig fiske. Etter å ha vurdert ulike løsninger kom jeg frem til at endring i slumpfiskeordningen ville kunne bidra til å oppnå dette og å bedre kvotefleksibiliteten. Fiskeri- og kystdepartementet sendte derfor 18. september då. ut et forslag om forenkling og forbedring av slumpfiskeordningen for havfiskeflåten.

Endringen ble vedtatt ved kgl. res. av 17. oktober 2008 og endringene trer i kraft straks.

Endringene innebærer at:

- kravet om at enbåtsrederier må inngå tre års kontrakt om samarbeid for å utnytte ordningen, faller bort,
- enbåtsrederier kan samarbeide med flerbåtsrederier og omvendt,
 - fartøy det overføres kvote fra må ikke lenger tas ut av annet fiske,
 - skjæringsdatoen for når slumpfiskeordningen kan tas i bruk blir fjernet med unntak for kvoter av torsk hvor datoen 1. oktober opprettholdes.

Etter forslag fra Norges Fiskarlag ble det også innført et krav om at kvoteavgivende fartøy må ha fisket minst 50 % av kvoten, før det kvotemottakende fartøyet kan starte fiske på slumpen. Begrunnelsen for forslaget er at dette hindrer at fartøy som ikke har hatt til hensikt å delta i det aktuelle fisket likevel kan selge 20 % av kvoten.

Jeg vil også legge til at departementet har andre tiltak til vurdering for å bedre kvotefleksibiliteten, eksempelvis endring av kvoteåret og mulighet til å overføre en mindre del av kvoten mellom kvoteårene, en såkalt kvotebank.

Å endre kvoteåret er svært komplekst. Norge forvalter store og viktige bestander i samarbeid med andre nasjoner, og endringer i kvoteåret forutsetter blant annet at dette blir inntatt i avtaler om forvaltning av slike felles bestander. Det vil ta tid og synes av flere grunner ikke hensiktsmessig på nåværende tidspunkt.

Kvotebank er et annet tiltak som vil kunne gi større fleksibilitet for fisker samtidig som usikkerheten med hensyn til å få tatt kvotene reduseres. Det gjør at driften kan planlegges mer effektivt samtidig som det legger til rette for å styrke leveranser av fersk fisk og øke tilførselen av råstoff til industrien. Fleksibilitet mellom kvoteårene er allerede innført på gruppenivå fra og med 2008 for norsk arktisk sei, norsk vårgytende sild og kolmule.

Når det gjelder spørsmål 4, kan jeg opplyse om at det er blitt avholdt to møter i arbeidsgruppen, og det tas sikte på å ferdigstille rapporten i løpet av november.

